

יחי המלך

קונטרס שבועי בענייני גאולה ומשיח

משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א מליובאוויטש

גיליון תשסג

ערב שבת קודש פ' וארא, מבה"ח שבט ה'תשס"ט
שנת הקהל

יוצא לאור על-ידי

תלמידי ה'קבוצה' "חיילי בית דוד" - בית משיח 770

במסגרת אגודת חסידי חב"ד באה"ק, תחת נשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ק"ו שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ונ"ח שנה לנשיאותו

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

מוקדש

לכ"ק אדמו"ר שליט"א

מלך המשיח

מהרה יגלה אכי"ר

לזכרון

הצדקנית הרבנית מרת חנה ע"ה שניאורסאהן

בת הצדקנית הרבנית מרת רחל ע"ה

ובת הרה"ג הרה"ח ר' מאיר שלמה ע"ה

נפטרה ביום השבת קודש, ו' דעשי"ת, בעלות המנחה

שנת ה'תשכ"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

•

אמו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

נדפס לעילוי נשמת ר' אורי אהרן יואל ביר יוסף ארי' לייב זיל חוב' פאולין רות ביר יצחק עיה ולענין ר' יוסף ארי' לייב ביר משה באר חוב' מרת חשא ביר נטע אורי עיה ולענין ר' מאיר ביר צבי עיה שמאל ו'הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, ולזכות כל משפחותיהם שיחיו — לשפע ברכות עד בלי די

וידעתם כי אני ה' אלקיכם

בהמשך לצילום שהבאנו כאן בגליון הקודם ובקשר עם פ' השבוע, הננו מביאים בזאת צילום נוסף (מוקטן) מהגהת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א על הדרן לספר "יד החזקה" (נדפס (באידיש) בלקו"ש חכ"ו ע' 114 ואילך)

להלן פענוח הצילום כפי שהוא לפנינו (הכתי"ק בא בהדגשה):

ועפי"ז יובן מה שהרמב"ם מאריך בפרק זה בראיות מהכתובים שאין הקב"ה גוף וכו', ושהתוארים גשמיים שנאמרו בתורה הן לפי דעתן של בני אדם וכו', דלכאו' אין מקומם בס' פי"ט), [– ועפמ"ש"כ הרמב"ם בסוף הקדמתו הנ"ל ש"אדם קורא בתושב"כ תחלה ואח"כ קורא בזה" י"ל דבכדי שתהי' ידיעה נכונה כדרוש מוכרח לתרץ התוארים גשמיים שנאמרו בתורה וכן בקשת משה וכו', –] אמנם עפ"י הנ"ל י"ל דלכן האריך הרמב"ם בזה – משום דס"ל שרק בידיעת דברים אלו מתקיימת מצות ידיעת השם, שאין מקיימים אותה באמונה גרידא אלא בידיעה שכלית דוקא, וצ"ל עכ"פ ידיעה היסודות המבוארים בפרק ראשון של יסוה"ת, וא"ש. [כאן מחק כ"ק אד"ש מה"מ קטע שלם וכתב בצד: הכפלו!]

ונראה דמקורו בזהר^(*) פ' ורא (זח"ב כה, א) דאיתא שם על הפסוק וידעתם כי אני ה' אלקיכם וגו', וז"ל; פקודא דא קדמאה דכל פקודין כו' למנדע לי' לקב"ה, כו' דאית שליטא עלאה דאיהו רבון עלמא וברא עלמין כלהו שמיא וארעא וכל חיליהון, עכ"ל. שבדברי הזהר מפורש (כדברי הרמב"ם) שמצות וידעתם – ידיעת ה' – היא ידיעה פ"טית, איך שמציאות ה' הוא ראשון ויותר שלם, וכו', ועפ"ז מדויק לשון הרמב"ם – שבתוכנו הם דברי הזהר, "יסוד היסודות ועמוד החכמות" (פקודא דא קדמאה דכל פקודין) "לידע שיש שם מצוי ראשון" (למנדע לי' לקב"ה) "והוא ממציא כל נמצא וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם כו'" (וברא עלמין כלהו שמיא וארעא וכל חיליהון).

גם מ"ש הרמב"ם בהמשך דבריו (בהלכה ה' שם) וז"ל: "המצוי הזה הוא אלקי העולם אדון כל הארץ", הוא כעין דברי הזהר שם שכתב דאית שליטא עילאה דאיהו רבון עלמא.

ואין להקשות דבזהר יליף כ"ז מקרא דוידעתם כי אני ה' ולא מאנכי ה"א כמ"ש הרמב"ם, כי בזהר מירי בהא שמשה רבינו לימד לישראל עניני ידיעת השם קודם יציאת מצרים (היינו – קודם מ"ת וציווי המצות) כדי שיאמינו בכל אינון ניסן וגבורן דעבד לון במצרים (כמ"ש בזהר שם, ועי' בניצוצי זהר שם) ועשה כן לקיים מה שנאמר אַז וידעתם כי אני ה', אבל הא דבעינן אַנן לקיים מצות ידיעת ה' אינו מפני הציווי שלפני מ"ת קרא דוידעתם גו', אלא מדניצטוינו "מצות הקב"ה ע"י משה רבינו ע"ה בסיני", וכמש"כ הרמב"ם בפירוש המשנה סוף פ"ז דחולין, יעוי"ש. והציווי שנצטוינו אז על האמנת האלוקות הוא אנכי ה' אלוקיך, וגם בזהר גופא (ח"ג (רע"מ) דף רנו, ב) מפרש כן וז"ל: פקודא קדמאה אנכי.

(*) ראה במפרשי היד שציינו בכ"פ המקור לדבריו בזהר אף שבהקדמתו לא הזכירו בין הספרים שמהם אסף וכו' ההלכות.

אמירתו של משה רבינו שעודדה את רוחם של בני ישראל

כאשר בני" נמצאים במצב ירוד וחמור ביותר, מה יתחדש אצלם כשישמעו ע"ד הבטחת הקב"ה להוציאם מגלות מצרים - הרי, גם כמשך כל שנות הגלות ידעו שהקב"ה הבטיח לגאול אותם ממצרים, ואעפ"כ, עברו ריבוי שנים שמתייסרים בגלות • והמענה לזה - "אמור לבני ישראל אני ה'", שמשה רבינו יאמר לבני" שהקב"ה "נאמן בהבטחתו" • כאשר בני" ישמעו דבר זה ממשה רבינו - אותו משה שטוען להקב"ה על קושי הגלות - הרי זה יעודד את רוחם • הסבר בפירוש רש"י בפרשתנו מדוע מעתיק רש"י גם התיבות "אמור לבני ישראל" • משיחת ש"פ וארא, מבה"ח שבט ה'תשמ"ח - בלתי מוגה

לכאורה: "רכוש גדול" - מאן דכר שמי', הרי, בפסוק נאמר רק "והוצאתי גו'", וא"כ לא הי' לו אלא להעתיק "ואחרי כן יצאו!"

ב. הביאור בזה:

"לכן אמור לבני ישראל אני ה'", "הנאמן בהבטחתי":

פסוק זה הוא בהמשך לפסוק שלפניו - "וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם"³, כמו שנתבאר בארוכה בפרשה הקודמת - "ויאנחו בני

א. בפסוקי "לכן אמור לבני ישראל אני ה' - מעתיק רש"י התיבות "אמור לבני ישראל אני ה'", ומפרש: "הנאמן בהבטחתי".

לכאורה: מכיון שרש"י מפרש רק התיבות "אני ה'", מדוע מעתיק גם התיבות "אמור לבני ישראל"?

בהמשך הפסוק "והוצאתי אתכם", מפרש רש"י: "כי כן הבטחתי ואחרי² כן יצאו ברכוש גדול".

(1) פרשתנו ו, ו.

(2) לך לך טו, יד.

(3) ו, ה.

ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה וישמע אלקים את נאקתם⁴, וכמשנ"ת בהתוועדות הקודמת⁵ שצעקת בני"ה היתה על שפרעה "הי שוחט תינוקות ישראל ורוחץ בדמם", ועי"ז נתפא מצרעתו... והקב"ה שותק!!

ועפ"ז, כאשר בני"ה נמצאים במצב ירוד וחמור ביותר, מה יתחדש אצלם כשישמעו ע"ד הבטחת הקב"ה להוציאם מגלות מצרים – הרי, גם במשך כל שנות הגלות ידעו שהקב"ה הבטיח לגאול אותם ממצרים, כדברי יעקב "והי' אלקים עמכם והשיב אתכם אל ארץ אבותיכם"⁶, וכדברי יוסף "ואלקים פקד יפקד אתכם והעלה אתכם מן הארץ הזאת אל הארץ אשר נשבע לאברהם ליצחק וליעקב"⁷, ואעפ"כ, **עברו ריבוי שנים שמתייסרים בגלות**, ולא עוד, אלא, שקושי הגלות הולך ומחמיר, כאמור, עד לשחיטת תינוקות ישראל!...

יתירה מזה: בגלל השאלה והקושיא שתמורת קיום הבטחתו של הקב"ה הורע והחמיר מצב הגלות – יכלו לבוא למסקנא שהקב"ה לא יקיים הבטחתו מפני שגרם החטא⁸, וכיו"ב.

וא"כ, נשאלת השאלה: מהי התועלת לספר להם עוד הפעם אודות הבטחתו של הקב"ה?!

והמענה לזה – **"אמור לבני ישראל אני ה'", שמש רבינו יאמר לבני"ה שהקב"ה "נאמן בהבטחתו"**:

משה רבינו הוא זה שטען להקב"ה **"למה הרעותה לעם הזה"**⁹ ויתירה מזה, "ומאז

(4) שמות ב, כג.

(5) שיחת ש"פ שמות סכ"א. סכ"ט.

(6) ויחי מח, כא.

(7) שם נ, כד.

(8) בדוגמת החשש דיעקב - ראה פרש"י וישלח לב, יא.

(9) שמות ה, כב.

באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך"¹⁰, כלומר, לא זו בלבד ששליחותו מהקב"ה לילך לפרעה כדי להוציא את בני"ה לא פעלה את פעולתה, אלא אדרבה - כתוצאה מזה **"הרע לעם הזה"**!

ולכן, בהמשך לזה – לאחר ש"דבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה" – אמר לו: "לכן אמור לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגו'", כלומר, במקום לבוא בטענות אלי, לך ואמור לבני"ה שאני ה' נאמן בהבטחתי לקיימנה!

ומוכן, שכאשר בני"ה ישמעו דבר זה ממש **רבינו** – אותו משה שטוען להקב"ה על קושי הגלות, בא ואומר להם שהקב"ה נאמן לקיים הבטחתו – הרי זה יעודד את רוחם כו'.

ועפ"ז מובן מדוע מעתיק רש"י גם התיבות **"אמור לבני ישראל"** – כי, עיקר החידוש בפסוק זה (המתרץ את השאלה האמורה שבני"ה ידעו כבר ע"ד הבטחתו של הקב"ה) הוא – **אמירת משה לבני"ה, כנ"ל**.

ג. עפ"ז יש לבאר גם מה שרש"י מוסיף (בדיבור המתחיל שלאחרי-זה) "כי כן הבטחתיו ואחרי כן יצאו ברכוש גדול", אף שכאן נאמר רק "והוצאתי":

גם לאחר שמשא אומר לבני"ה שהקב"ה נאמן לקיים הבטחתו (אע"פ שלפנ"ז טען להקב"ה "למה הרעותה גו'", כנ"ל) – מובן וגם פשוט שעדיין יש צורך להוסיף בעידוד רוחם של בני"ה (שהרי, לאחר כל ההבטחות, כולל שמשא אומר להם שהקב"ה נאמן בהבטחתו – מתייסרים בני"ה בגלות מר כו'), עי"ז שמזכירים ומדגישים שהבטחת הקב"ה היא (לא רק על עצם היציאה מהגלות, אלא) גם שיקבלו **"רכוש גדול"**, דבר ה"מבאר" (כביכול) טעם אריכות הגלות כו' – כדי שיתוסף עוד

(10) שם, כג.

הגבול ובפרט הגבול המזרחי, ובאופן ד"בדרכי נועם" אבל "בשעתא חדא וברגעא חדא", שזוהי הדרך היחידה שעל-ידה יראו שמתכוונים לכך באמת, ובמילא זו הדרך היחידה שעל-ידה יפעלו, וכפי שראו בעבר, שדברים שעליהם עמדו בתוקף – לא רק בדיבורים אלא גם במעשה – הרי לא התווכחו אתם, אלא אדרבה, עוד עזרו לזה.

וכן תהי' לנו, שבקרוב ממש ו"בשעתא חדא וברגעא חדא" יערה עליהם רוח ממרום, ושלא ישלו את כל העולם עם תוכניות שיהיו בעוד שלוש שנים, שנתיים, שנה או אפי' חודש – אלא יישבו את כל הגבול המזרחי תיכף ומיד עם יהודים "חיים"¹¹ ("לעבעדיקע אידן"), ויקשרו אותם עם "תורת חיים" שניתנה מ"ה' אלקים חיים", בארץ הלזו הגשמית – ארץ הקודש, שמשם נמשך הענין דהשגחה פרטית על כל היהודים בכל הארצות, ש"לא ינום ולא יישן שומר ישראל".

ואזי יתבטל מיד הלחץ, ואדרבה, יקויים הפסוק¹² "גם אויביו ישלים אתו", והם עוד יתהפכו למסייעים בענינים שבהם יש לסייע לבני ישראל.

ותהי' שלימות הארץ לגבולותי', יחד עם שלימות התורה, לימוד התורה וקיום המצוות, יחד עם הענין דשלימות העם, שזה כולל את ביטול הגזירה ד"מיהו יהודי", ויחד עם זאת לא להתייאש מאף יהודי, שהרי "אע"פ שחטא ישראל הוא"¹³, ו"בודאי סופו לעשות תשובה"¹⁴, וכיון שנמצאים בימי הגלות האחרונים – בודאי יעשה תשובה בקרוב ממש.

וילכו בריקוד לקבל פני משיח צדקנו, יבאו ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, בגאולה האמיתית והשלימה.

(תרגום חפשי משיחת מוצאי ש"פ אמור, אור ל"ד אייר, פסח שני ה'תשל"ח - בלתי מוגה)

(11) מאו"א מע' א' אות פד. ב"ש לאה"ע סקכ"ו ס"כ. (13) משלי טז, ז.

(12) ירמ' י, י (בהשמטת תיבות). וראה אדר"ב פל"ד, (14) הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג. תניא ספ"ט.

י. וראה אוה"ת נ"ך ח"א עה"פ (ע' תכג ואילך).

המדור מוקדש

לעילוי נשמת הרה"ג הרה"ח ר' חיים משה יהודה בהר"ר ירמיהו הכהן ולא"ה ע"ה בלוי

מו"ל כת"י הראשונים, רב בית כנסת ומנהיג רוחני במשך יובל שנים, וזיכה אלפים במצוות תפילין ומוזוה נפטר ג' אייר ה'תשס"ג, לסדר "אמור אל הכהנים"

ולע"נ זוגתו הרבנית חנה ח' הנה בת ר' מאיר שמריהו ורחל - נפטרה י"ג כסלו ה'תשמ"ג

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

המדור הבא מוקדש

לעילוי נשמת ר' יהודה ב"ר צבי הירש ע"ה סטראל - נפטר ביום כ"ז אלול

ולע"נ זוגתו טשרנא גיטל בת ר' יעקב ע"ה - נפטרה ביום ה' טבת

יה"ד שתיכף ומיד יקויים היעוד "הקיצו ורגנו שוכני עפר" והם בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה

נדבת בנם - יבלחט"א - הרה"ח שמואל סטראל ומשפ' שיחי

המצב בארץ הקודש הוא שחייבים לנצח במערכה!

תרגום חפשי ללשון הקודש - בעריכת מערכת "יחי המלך"

א. [. .] כעת* כבר מותר לגלות דו-שיח שהתנהל בין גנרל מארץ ישראל שהגיע לכאן לצורך השתלמות, לבין גנרל מצבא ארה"ב המומחה בתוכניות צבא (כיון שלא יזכירו כלל שמות):

שאל אותו האמריקאי: איך יתכן שלא כבשתם את צור? ענה לו הגנרל מא"י, שפחדו מהלחץ! (או שהי' לחץ - אינני יודע בדיוק מה הוא אמר לו).

השיב לו הגנרל האמריקאי: זה שנסחבו לפוליטיקה ולא כבשו את צור כדעת אנשי-הצבא (הן בארץ ישראל, הן בארה"ב והן בשאר המקומות) - הרי זה בדיוק מה שקרה לארה"ב במלחמת וויעטנאם, שגם בוועטנאם אם היו נותנים לאנשי-הצבא לפעול כפי הבנתם - היו מסיימים את המלחמה בנצחון גמור ובזמן קצר מאוד, אך מאחר והפוליטיקאים לקחו את ההחלטה בעצמם - לכן נחלה שם ארה"ב מפלה.

שכאשר מדובר על ארה"ב - הם יכולים להרשות לעצמם מפלה בוועטנאם, כי הם מספיק גדולים וחזקים, ווועטנאם נמצאת מעבר לכמה ימים, ולכן זה לא כל-כך נוגע לה, כי אם תנצח - מה טוב, ואם לא - הרי ניסו ונכשלו;

אבל בארץ הקודש המעמד ומצב הוא שאי אפשר להרשות לעצמם שום כשלון, רחמנא ליצלן - מאחר שמדובר על "ארץ צבי"⁷, וכפי שהגמרא אומרת⁸ "מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו, אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עליה - רווחא, ובזמן שאין יושבין עלי - גמדא": בכדי שארץ ישראל תהיה במצב של "רווחא", ברחבות - על היהודים שם לעמוד בעוז ובתוקף, ובמילא אסור להרשות לעצמם שום ענין של מפלה, רחמנא-ליצלן.

על-אחת-כמה-וכמה כשרואים בגלוי שלאחר כל שלושת המלחמות, הנה לאחר כל נצחון שנחלו בכל מלחמה - ויתרו ותיכף נסוגו, ולאחר-מכן ראו שזה הוביל למלחמה שלאחרי! ועל-דרך-זה-כעת - בינתיים רואים זאת בענין אספקת הנשק (כנ"ל בארוכה), ורחמנא-ליצלן עוד⁹ ידם נטויל!

ב. ויה"ר שהיות ונמצאים אנו במוצ"ש, ביום שאין אומרים בו תחנון ובחודש שהר"ת שלו מורים על ענין המרכבה¹⁰ - שבפנימיות כל בני" עומדים באופן דמרכבה להקב"ה - שכל הענינים יהיו בחסד וברחמים ובקרוב ממש, כשיקחו "כלי זיין" ויישבו את כל

* חלקה הראשון של שיחה זו פורסם במדור זה (8 ירמ' ג, יט. בגליון הקודם.

(9 גיטין נז, א.

(7) ל' הכתוב - מלאכי ג, י.

(10) ע"פ ל' הכתוב - ישע"ה, כה. ועוד.

יותר ב"רכוש גדול".

אמנם, תירוץ זה אינו מתאים כל כך בדרך הלימוד דפירוש רש"י, מכיון שאין דרכו של רש"י לתרץ שאלה כזו באופן האמור כו'.

ולכן, מסתבר יותר לומר "תירוץ פשוט" - שבפירוש רש"י המקורי נכתבו רק התיבות "כי כן הבטחתיו ואחרי כן יצאו" (בהתאם למה שנאמר כאן "והוצאתי"), ואילו התיבות "ברכוש גדול", ניתוספו ע"י המעתיק או ה"בחור-הזעזער", שבראותו שרש"י מביא את התיבות "ואחרי כן יצאו", עלה בדעתו "להשלים" את הפסוק - "ברכוש גדול".

והבוחר יבחר בא' משני התירוצים האמורים. ומה טוב - לעיין בדפוסים הראשונים וכתבי-יד כו', אולי יוכלו לברר מהי הגירסא הנכונה בפירוש רש"י זה.

ד. [. .] והנה, בנוגע לחיוב דכאו"א מישראל ללמוד כל התורה כולה - מבואר בהלכות ת"ת¹¹ שיכול להיות "בגלגול זה או בגלגול אחר". אמנם, בימינו אלה, סוף זמן הגלות, בסמיכות ממש לגאולה האמיתית והשלימה - אי-אפשר לסמוך על גלגול אחר... ויתירה מזה: אי אפשר לסמוך על הרגע שלאח"ז, שהרי יתכן שמשיח צדקנו יבוא ברגע זה ממש! - צריכים רק לדפוק על השולחן ולצעוק "דאלאי גלות"...

וא"כ, אי-אפשר לדחות את לימוד התורה לזמן אחר, אלא בהכרח לחטוף כל רגע כדי להוסיף בלימוד התורה - הן בנוגע לנגלה דתורה, למלא כרסו בש"ס ופוסקים, והן (ועאכו"כ) בנוגע לפנימיות התורה, ידיעת ה', היסוד והעמוד לכל עניני התומ"צ.

ה. ענין הנ"ל מודגש גם בשיעור היומי ברמב"ם - "מצוה ראשונה ממצות עשה לידע שיש שם אלוקה" (ועד"ז בנוגע למצוות לא תעשה - "מצוה ראשונה ממצות לא תעשה

(11) לאדה"ז פ"א ה"ד.

. לא יהי לך גו"¹²), כאמור לעיל שהלשון "ראשונה" הוא גם מלשון "ראש", כמו "יסוד" ו"עמוד" הכולל את כל ההמשך שלאח"ז.

ויש להוסיף ולקשר כל זה עם פרשת השבוע [נוסף לכך שמאמר הזהר הנ"ל הוא על הפסוק "יודעתם כי אני הוי"י שבפ' וארא] - "וארא", "אל האבות"¹²:

"בחיל האבות היא ירושה לבניהם אחריהם בכל דור ודור"¹³, החל מענין האמונה - שבנ"י הן "מאמינים בני מאמינים"¹⁴, כלומר, נוסף על היותם "מאמינים" בכח עצמם, הרי הם גם "בני מאמינים", בכח האבות שמורישם לבניהם כל עניניהם, ועד שהיורש הוא במקום המוריש¹⁵.

ויש להוסיף, שענין הירושה הוא לא רק ביחס ל"אבות" שאודותם מדובר בכתוב כאן, "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב", אלא גם בנוגע להקב"ה "בני בכורי ישראל"¹⁶, וכידוע תורת המגיד בהתחלת שני ספריו בענין "ישראל עלו במחשבה"¹⁷, עד"מ מאב ובו שצורת הבן חקוקה במחשבת האב, "אף קודם שנבראו ישראל הי' נחקק צורתם במחשבה"¹⁸, ועאכו"כ לאחרי שנבראו כו'.

ומכיון שכן, מובן וגם פשוט, שהענין ידיעת ה' שייך וישנו אצל כאו"א מישראל.

ו. ויה"ר שהדיבור אודות ידיעת ה' יביא לידי הוספה בלימוד הענינים השייכים לידיעת ה', וכאמור, לא רק בכללות, אלא גם בפרטיות וכו'.

ועד שבאים להענין ד"בא אל פרעה"

(12) פרש"י ריש פרשתנו (ו, ג).

(13) תו"א ריש פרשתנו.

(14) שבת צז, א.

(15) ראה שו"ת צפע"נ דווינסק ח"א סק"ח. ווארשא ח"ב סק"ח. ועוד.

(16) שמות ד. כב.

(17) ב"ר פ"א, ד.

(18) או"ת ב, סע"ג.

גלות כו' עד עתה – כבר נתבררו כל הניצוצין כו', הרי בודאי שכבר נשלמה כוונת הגלות, ובמיאל – "דאלאי גלות!"

ובפשטות – שתיכף ומיד יוצאים כל בני מהגלות, ובלשון הכתוב דפ' בא²⁵ (שקורין עתה) "בנערנו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו",

ותיכף ומיד – "אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת"²⁶, "שר לא נאמר אלא ישיר, מכאן לתחיית המתים מן התורה"²⁷, "הקיצו ורננו שוכני עפר"²⁸, והרמב"ם ואדמו"ר הזקן בתוכם, וכל צדיקי ונשיאי ישראל בתוכם, כדאיתא בזהר²⁹ שצדיקים קמים לתחי' מיד, ומפורש גם בגמרא³⁰ שכאשר יבנה ביהמ"ק (תיכף ומיד בביאת משיח צדקנו) אזי "משה ואהרן עמהם",

כן תהי' לנו – במהרה בימינו ממש.

25 יו"ד, ט.

26 בשלח טו, א.

27 סנהדרין צא, ב. מכילתא ופרש"י עה"פ.

28 ישעי' כו, יט.

29 ח"א קמ, א.

30 יומא ה, ב. וראה תוד"ה אחד - פסחים קיד, סע"ב.

(שקורין עתה בתפלת מנחה) – כדאיתא בזהר¹⁹ ד"עיייל לי' קב"ה אדרין בתר אדרין" (אף שבתחילה הי' משה "דחיל מיני' ולא קריב כו"), ודוגמתו גם בנוגע לבחי' פרעה דקדושה, "דאתפריעו ואתגליין מיני' כל נהורין"²⁰, שע"ז נעשה הענין דידיעת ה' בתכלית השלימות.

ומזה באים לפרשת בשלח – "בשלח פרעה את העם", כמבואר בתו"א²¹ שפרעה הי' משלח פארות וענפים ועושה פרי למעלה, את העם, שע"י גלותם במצרים כו' גרמו שנתעלו בחי' ניצוצי אלקים כו", ובלשון הכתוב (בנוגע לגלות ישראל במצרים) "וזרעתי לי בארץ"²², "ואמרו רז"²³ זורע כור מוציא כמה כורים כו"²⁴.

ומכיון שבימינו אלה – לאחרי אריכות

19 ח"ב לד, א.

20 זח"א רי, א.

21 בשלח סא, ג.

22 הושע ב, כה.

23 פסחים פז, ב.

24 תו"א ר"פ בשלח.

המדור מוקדש

לזכות ר' יעקב מיכאל הלוי בן עלקא וזוג' מרת אסתד בת בלומה גוטה שיחיו וילדיהם: מיכל, נחמה, יוסף יצחק הלוי, חנה ומנחם מענדל הלוי שיחיו

גינזבורג

ולזכות זקניהם: מרת עלקה תחי' בת רייזל ומרת בלומה גוטה תחי' בת נחה לברכה והצלחה בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות, ולקבל פני משיח צדקנו תיכף ומיד ממש

המדור "הקהל" מוקדש לזכות

הרה"ת ר' מנחם מענדל הלוי וזוג' מרת נחמה פייגא שיחיו

וילדיהם:

שולמית ובעלה הרה"ת דוד הלוי ובניהם: נתן הלוי ויוסף יצחק הלוי ש"י לאבקובסקי מאיר שלמה הלוי, חנה שרה, לוי יצחק הלוי וחיה מוסיא שיחיו שגלוב

מישראל שעבודתו בכל עניני התורה ומצוותי' תהי' באופן של ראי', ובפרט כאשר מדובר אודות העבודה המיוחדת דימים אלו – ר"ח שבט, וימי ההכנה ליום ההילולא דכ"ק מו"ח אדמו"ר בעשירי בשבט, הנכלל כבר ב"ראש חודש" שבט, שכל ענינים אלו צריכים להיות באופן של ראי' – "וארא".

וכללות העבודה הקשורה במיוחד עם יום ההילולא דעשירי בשבט היא – הפצת התורה והיהדות, והפצת המעיינות חוצה, שזו היתה כללות עבודתו של בעל ההילולא. וכאמור – עבודה זו צריכה להיות באופן של ראי' – "וארא".

ומובן שאין להסתפק בהחלטה טובה ובמחשבה בלבד, או אפילו בדיבור, אלא "המעשה הוא העיקר".

וענין זה גופא (שהדברים צריכים לבוא לידי מעשה בפועל) מודגש גם בתוכן הענין ד"וארא": הפירוש המדויק דתיבת "וארא" הוא – להראות לאחריים, ובנוגע לעבודת האדם – הרי זה שייך רק כאשר מדובר אודות ענין של מעשה בפועל, שאז נראה הדבר לכל אלו שנמצאים מסביבו (משא"כ כאשר הענין הוא במחשבה בלבד – שאז אין הזולת יודע זאת כלל, אפילו כאשר הענין הוא בדיבור בלבד – שאז אין הזולת רואה את הדבר, כי אם באופן של שמיעה בלבד).

ומכיון שהעבודה צריכה להיות באופן שגם הזולת יוכל לראות זאת בגלוי ("וארא" – לאחרים), מובן, שאז נעשית העבודה באופן טוב ונעלה יותר: כאשר אין מי שרואה כיצד עובד את עבודתו, יכול לעשות חשבון – בשלב מסויים – שכבר עבד די והותר ועתה יכול לנוח! אבל כאשר יש מישהו שרואה את מעשיו – הרי זה ממריץ אותו להוסיף בעבודתו כו'. וע"ד מאמר ריב"ז לתלמידיו: "יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם כו'" (ברכות כח, ב).

ובזה נכללת גם פעולת ההשפעה על הזולת – כי כאשר הזולת רואה את אופן עבודתו, הרי זה מהווה "דוגמא חי" עבורו שגם הוא יתנהג באופן כזה. ועי"ז שפועל ומשפיע על הזולת נפעל עליו גם אצלו – ע"ד מארז"ל (סוטה לד, א) שכאשר ב' אנשים נושאים משא יחדיו, בכחם להרים משא כבד יותר מאשר כפליים מהמשא שיכול לישא כל א' מהם בפ"ע, ועד"ז מובן בנוגע לעבודת ה' – כאשר העבודה היא בצירוף המשפיע והמושפע יחדיו.

ואין לחשוש מהענין ד"מחזי כיוהרא" (כאשר הזולת רואה את אופן עבודתו כו') – כפי שהדגיש כ"ק מו"ח אדמו"ר כו"כ פעמים שבימינו אלו אין להתחשב בענין ד"מחזי כיוהרא", מכיון שנמצאים אנו בסוף זמן הגלות ובסמיכות ממש לביאת משיח צדקנו, ולכן בהכרח להזדרז במילוי השליחות המוטלת על כאו"א מאתנו לעשות את כל התלוי בו להביא את הגאולה.

ומה שטוען: מכיון שתיכף ומיד בא משיח צדקנו – "משיח נאו" – לשם מה עליו להתייגע בעבודת הבריורים כו', מוטב לו לשבת במנוחה ולעסוק בלימוד התורה, ולהשאיר את סיום עבודת הבריורים למשיח צדקנו, שלכולי-עלמא יעשה זאת באופן נעלה יותר ובתכלית השלימות?! – הנה על זה אומרים לו שישנה מעלה מיוחדת בעבודה דזמן הגלות, שאז ישנו העילוי ד"יתרון האור מן החושך", ולכן צריכים "לחטוף" ("אריינכאפן") כל מה שיכולים להספיק בזמן הגלות!

(משיחת ש"פ וארא, ר"ח שבט ה'תשמ"ג - בלתי מוגה)

תיכף ומיד נכנס נשיא דורנו ומביט על כאו"א מהחסידיים...

ובנוגע לפועל:

בעמדנו בשבת מברכים חודש שבט, כולל ובמיוחד העשירי בשבט – צריך כאו"א לקבל על עצמו להוסיף ביתר שאת וביתר עוז במעשיו, תורתו ועבודתו של בעל ההילולא, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ו, ובפרט בהביטול וההתקשרות אל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא הדור, "הנשיא הוא הכל", שבכאו"א – מציאותו וכל עניניו, בכל מכל כל, נעשים קודש לנשיא הדור, עי"ז שמלאים וחדורים בקיום שליחותו של נשיא הדור – משה רבינו שבדור, גואל ראשון הוא גואל אחרון – שענינו העיקרי "להביא לימות המשיח" בפועל ממש.

ולהוסיף, שהידיעה שתיכף ומיד נכנס כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו (כיון ש"הקיצו ורננו שוכני עפר") ומביט על כאו"א מהחסידיים והמקושרים לבחון מעמדו ומצבו כו', מעוררת ופועלת לסיים ולהשלים (גם מלשון שלימות) את כל מעשיו ועבודתו.

וכדאי ונכון לערוך התוועדות מיוחדות – החל מיום הש"ק מברכים חודש שבט (נוסף על ההתוועדות שבכל שבת ושבת, "שנאמר בפרשת שבת ויקהל משה . . להקהיל קהילות בכל שבת להכנס בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ללמוד בהם תורה לרבים"), ובפרט בראש חודש שבט (נוסף על הנהוג לאחרונה בכל ראשי חודשים), "בעשתי עשר חודש באחד לחודש . . הואיל משה באר את התורה", "בשבועים לשון" (תוכן עבודתו של בעל ההילולא בהפצת המעיינות חוצה בשבועים לשון) – לעורר ולחזק איש את רעהו בכל הענינים האמורים, ובמיוחד בזירוז והבאת הגאולה תיכף ומיד.

וכן יש לעורר ע"ד ההכנות לעריכת ההתוועדות דהעשירי בשבט – שבואי תהי' ביחד עם בעל ההילולא, נשיא דורנו בראשנו, ומשה ואהרן ("הם המדברים גו' להוציא את בני ישראל ממצרים") עמהם, כיון שתיכף ומיד ממש, ביום הש"ק פרשת וארא (לפני התחלת הקריאה בפרשת בא), יוצאים כל בני מהגלות, "בנערנו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו" (כפי שקורין במנחה), ובלשון המדרש "ראובן ושמעון סלקין", העלי' דכל בני ישראל מן הגלות אל הגאולה האמיתית והשלימה, כולל גם העלי' דבני ישראל לדרגת האבות, העצם דישראל כפי שהם חד עם עצמותו ית', ובה גופא בעילוי אחר עילוי עד אין סוף, כמ"ש "ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלקים בציון", בביהמ"ק השלישי והמשולש, "מקדש אדני-כוננו ידק".

(משיחת ש"פ וארא, כ"ח טבת, מבה"ח שבט ה'תשנ"ב - מוגה)

בהכרח להודרו במילוי השליחות להבאת הגאולה

ההוראה מכל האמור לעיל בנוגע לפועל:

בעמדנו ביום השבת לאחרי קריאת פרשת "וארא" – ישנה נתינת כח מיוחדת לכאו"א

לצעוק ברעש ו"שטורעם": "למה הרעותה לעם הזה"!?!

א. בהאמור לעיל¹ ישנה הוראה נוספת – שאין לו ליהודי להשלים עם מצב הגלות, ולחשוב שהוא יכול להישאר בגלות ח"ו – אלא עליו לצעוק להקב"ה: "למה הרעותה לעם הזה"², ולבקש על כללות ענין הגאולה.

ולא כמו אלו הטוענים שטוב להם בגלות, ולא איכפת להם להשאר בגלות ח"ו – כל זמן שיכולים ללמוד תורה, והלואי שיניחו להם להמשיך לחיות באופן כזה [אם בכלל אפשר לקרוא לחיים אלו בשם "חיים" חיים הראויים לשמם]! – "תורת אמת" אומרת שזהו מצב של גלות – "בנים שגלו מעל שולחן אביהם"³, וזהו מצב בלתי-רצוי; משה רבינו צועק להקב"ה על כללות ענין הגלות באמרו "למה הרעותה לעם הזה"; ולעומת זאת – אומר הוא שטוב לו, רחמנא ליצלן, להשאר בגלות!

ואפילו בנוגע ללימוד התורה – הרי ידוע מה שאמרו חכמים⁴ "מיום שחרב ביהמ"ק וגלינו מארצנו ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעים לדון כו'", כלומר, שענין הגלות מבלבל ללימוד התורה בשלימות – כפי שהי' שייך בזמן שביהמ"ק הי' קיים!

אבל אעפ"כ, כאשר מתערב היצה"ר ומתחיל בפיתויים והסתות כו' – הנה בהיותו "אומן במלאכתו"⁵, ובאופן ד"הנחש הי' ערום"⁶, הרי ע"י הערמומיות שלו מסוגל הוא להטות את שכלו של האדם, כך שיתקבל בשכלו דבר של שטות וסכלות – שטוב לו בגלות, וכיו"ב.

וזוהי הסיבה מה שהיצה"ר נקרא "מלך זקן וכסיל"⁷ – דלכאורה תמוה: כיצד אפשר לכנות את היצה"ר בשם "כסיל", הרי הוא ערמומי ביותר ("הנחש הי' ערום") ובעל תחבולות כו'?! – אלא הביאור בזה: השם "כסיל" ניתן לו ע"ש הפעולה שלו – שהוא עושה את האדם (השומע ומקבל את דבריו) ל"כסיל"!

וכאמור – ענין זה למדים מהנהגתו של משה רבינו, שצעק להקב"ה: "למה הרעותה לעם

(1) ההוראה הנלמדת מתוכן פרשת "וארא" – שזהו מענה הקב"ה למשה רבינו על טענתו "למה הרעותה לעם הזה" ביחס לגלות מצרים וכו' – נתבאר לפנינו בהשיחה ('התוועדות' תשמ"ג ח"ב ס"ע 824 ואילך).

(2) שמות ה, כב.

(3) ברכות ג, סע"א.

(4) מגילה יב, ב.

(5) ראה שבת קה, ב: כך אומנתו של יצה"ר כו'. וראה ד"ה וידעת תרצ"ג פ"ה.

(6) בראשית ג, א.

(7) קהלת ד, יג. וראה זח"ב לג, ב.

הזה!"

כלומר: אע"פ שבדאי ידע משה רבינו אודות הנהגת האבות שלא הרהרו אחר מדותיו של הקב"ה⁸ [וכמובן גם בפשטות הכתובים – כאשר מתבוננים באיזה בית נולד ונתחנך משה רבינו – בביתו של עמרם שהי' "גדול הדור", ועד שמשה רבינו נקרא בכ"מ (גם בפרש"י עה"ת, פשוטו של מקרא) בשם "בן עמרם", וא"כ, בודאי סיפרו לו אודות הנהגת האבות וכו'] – אעפ"כ, טען משה רבינו להקב"ה: "למה הרעותה לעם הזה!"

ומובן בפשטות שלאחרי שמשה רבינו הרהיב עוז בנפשו לומר להקב"ה "למה הרעותה לעם הזה" (בידעו שהאבות לא הרהרו אחר מדותיו של הקב"ה) – בודאי לא אמר זאת בקרירות ובאדישות ("קאלט-בלוטיק"), אלא באופן של צעקה ו"שטורעם": "למה הרעותה לעם הזה?!"

טענתו של משה רבינו – חכמה דקדושה – בודאי לא גרעה מאומה ולא נגעה כלל ח"ו בענין האמונה בהקב"ה (אמונה פשוטה שלמעלה מטו"ד), אבל לאידך, מצד חכמה דקדושה היתה הטענה "למה הרעותה לעם הזה".

וענין זה נכתב בתורה – בתור הוראה ליהודי שמצד שכלו (שכל דקדושה) עליו לצעוק "למה הרעותה לעם הזה". כלומר: ביחד עם זה שלומדים בתורה שהקב"ה אמר למשה רבינו (במענה לטענתו "למה הרעותה לעם הזה") "חבל על דאבדין ולא משתכחין, יש לי להתאונן על מיתת האבות . . . (ש)לא הרהרו אחר מדותי, ואתה אמרת למה הרעותה⁸" – ביחד עם זה צוה הקב"ה לכתוב בתורה את טענתו של משה רבינו "למה הרעותה לעם הזה", מכיון שגם בזה ישנה הוראה נצחית לכאור"א מישראל, אפילו לאחרי המענה של הקב"ה "חבל על דאבדין כו".

[. . .] וזוהי כללות ההוראה שלמדים מפסוקים אלו – שכאשר יהודי נמצא בגלות אין לו להשלים עם המציאות כו', אלא עליו לצעוק להקב"ה "למה הרעותה לעם הזה", ולדרוש שיתבטל כבר כללות ענין הגלות; אבל ביחד עם זה – הרי הוא עובד עבודתו באופן המתאים מבלי להתפעל מחשכת הגלות, מכיון שהטענה השכלית ("למה הרעותה לעם הזה") אינה בסתירה ח"ו לענין האמונה, וזהו המענה על הטענה "למה הרעותה לעם הזה" – "וארא", כלומר, שעבודתו של יהודי צריכה להיות באופן של ראי', ראיית אלקות, שאז אינו מתפעל מחשכת הגלות ועובד עבודתו באופן המתאים.

(משיחת ש"פ וארא, ר"ח שבט ה'תשמ"ג – בלתי מוגה)

(8) פרש"י בפרשתנו ו, ט.

אהרן הכהן ומבצע "הקהל"

ענינו של אהרן הכהן הוא – כדאיתא במשנה¹: "הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה", כלומר, אחדות של כל ישראל – מתוך אהבת ישראל – עם התורה.

וזוהו גם תוכן הענין ד"הקהל" – "הקהל את העם האנשים והנשים והטף גו' ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת גו' ליראה את ה' אלקיכם כל הימים", כלומר, לאחד את כל ישראל עם התורה.

וביאור הענין:

הסיבה לכך שלמרות החילוקים שבין "האנשים והנשים והטף" יכולים² לפעול את הענין ד"הקהל את העם", היא – להיותם בעצם מציאות אחת, היינו, חלקים של מציאות אחת, מציאות ה"קהל" שמתאסף ב"הקהל",

בסגנון אחר: הפירוש האמיתי ד"הקהל" – אינו באופן של פעולה שנעשית ע"י אחר, היינו, שצריך לבוא מישהו (המלך או גדול שבעם) להקהיל את כל העם, אלא אדרבה – הסיבה לכך שיכול לבוא מישהו ולהקהיל את העם, היא, להיותם מציאות אחת בעצם.

וזוהו גם הטעם דמצות אהבת ישראל ("הוי מתלמידיו של אהרן כו' אוהב את הבריות כו") – מכיון שכל ישראל הם מציאות אחת, "אב א' לכולנה"³, שלכן, מאוחדים הם בתכלית עם התורה, "תורה אחת", מכיון ש"אורייתא וקוב"ה כולא חד"⁴.

וענין זה מודגש במתן-תורה⁵ – שכל ששים ריבוא נשמות ישראל⁶ היו "כאיש אחד בלב אחד"⁷, כמו התורה, שכל ששים ריבוא אותיות התורה⁸ הם "תורה אחת", ודוגמתו גם ב"הקהל" – "כיום שניתנה בו בסיני . . . כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה"⁹.

ומזה מובן, שהענין ד"הקהל" חודר את כל מציאותם של בני" – לא רק למשך זמן, אלא "כל הימים", ולא רק בענינים הכי רוחניים, או בענינים רוחניים סתם, אלא גם בחיי היום-יום, בכל הפרטים ופרטי פרטים, עד לענינים הכי תחתונים, שכולם נעשים חדורים בנקודה אחת – "ליראה את ה'"¹⁰, עד לדרגה הכי נעלית דיראת בושת, יראה עילאה, תכלית השלימות דעבודת האדם.

(משיחת ליל ה' דחג הסוכות ה'תשמ"ח – בלתי מוגה)

1) אבות פ"א מי"ב.	ניצוצות שכל ניצוץ הוא נשמה אחת" (תניא פל"ז).
2) שהרי "איני מבקש כו' אלא לפי כחן" (תנחומא נשא יא. ועוד).	7) פרש"י יתרו יט. ב. וראה מכילתא שם.
3) ראה תניא רפ"ב.	8) ולהעיר ש"ישראל" ר"ת "יש ששים ריבוא אותיות לתורה" (מגלה עמוקות אופן קפ).
4) ראה זח"ג עג, א.	9) רמב"ם הל' כחגיגה פ"ג ה"ו.
5) וכן בפורים, שאז "קיימו מה שקבלו כבר" (שבת פח, א), הקיום והתוקף דמ"ת – שגם במעמד ומצב ד"מפורד ומפורד בין העמים", "ישנו עם אחד" (אסתר ד, ח).	10) להעיר, ש"יראה" נקראת "אחת" – כדאיתא בגמרא (שבת לא, ב) על הפסוק (איוב כח, כח) "הן יראת ה'", ש"בלשון יוני קורין לאחת הן", "יחידה היא היראה בעולם" (פרש"י שבת שם), כמבואר בדרושי חסידות (סה"מ קונטרסים ח"א לו, סע"א. ועוד).
6) ש"הן שרשים, וכל שרש מתחלק לששים ריבוא	

המדור מוקדש

לזכות ר' מיכאל נחמיה בן חוה אסתר וזוג' רחל יפה בת מינדל שיחיו ולזכות מרת ח'י רחל בת שפרינצא שנאל שתחי' ולזכות אורי אהרן יואל בן מינדל וזוג' בתיה דות בת שרה שיחיו וילדיהם: שטערנא שרה ושמואל שיחיו

ולזכות שושנה חסיה בת מינדל לזיווג הגון, ולזכות דוד יעקב בן מינדל לרפ"ש בגו"ר ולזיווג הגון ולזכות יוסף יצחק בן רייזל פרומה לברכה והצלחה בגו"ר ולזכות צבי בן ח'י רחל לרפ"ש וקרובה